

Mediální projekt

4. 3. 2022 – Teoretický rámec

[doc. MgA. Jan Motal, Ph.D. | www.medialnietika.cz | @jmotal]

**Mediální projekt by měl být
*kritický a realistický***

Problém by se měl vztahovat jak k oboru (médiá, komunikace), tak mít i sociálně-kritický význam. Problémem není pouhé ztvárnění nějakého tématu v určitém formátu či žánru. Volba a vymezení problému prokazuje orientaci ve vybraném výseku oboru a schopnost studujícího kriticky posuzovat svět kolem sebe.

MAGISTERSKÉ PROJEKTOVÉ PRÁCE

PROBLÉM

Identifikace problému a vysvětlení jeho vztahu k oboru (médiá) a sociálního významu (sociální kritika).

Představení problému na základě jeho teoretického a empirického průzkumu. Popis metod, které k tomu byly použity a zdůvodnění jejich vhodnosti.

Identifikace a popis cílové skupiny.

Definujeme problém (stav věci) a navrhuje jeho řešení (k čemu chceme dospět).

Projekt vždy **řeší** nějaký skutečný oborový problém a přispívá k jeho překonání. Může jít o specifický problém určitého média, problém, jak určité téma komunikovat určité specifické skupině, dramaturgický problém, problém týkající se novinářské praxe, mediální rutiny, sociálně orientované kampaně, mediální výchovy, vzdělávání novinářů apod. **Mediální produkt není cílem práce, maximálně jednou z jeho složek.**

PROJEKT

Mediální projekt, čili transformace návrhu do projektového řešení (projektový management, identifikace rizik, poznání média, které je platformou, **volba kritérií pro hodnocení**, ekonomická rozvaha, plán atd. (dle typu projektu). Součástí je i vysvětlení a odůvodnění zvolených metod.

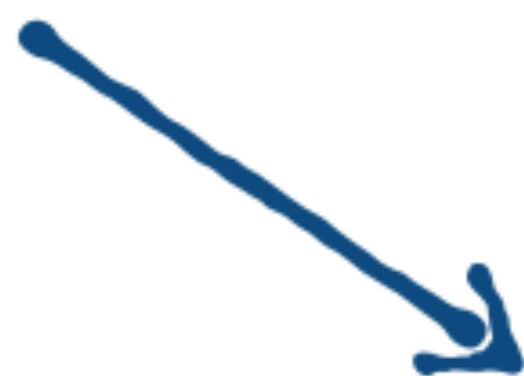
Popisujeme jak dosáhneme řešení a jak lze měřit či kontrolovat jeho úspěšnost.

EVALUACE

Charakterizujeme výsledek projektu ve vztahu k cílové skupině, výsledky měření jeho úspěšnosti nebo naplnění zvolených kritérií, interpretujeme tyto výsledky ve vztahu jak k vymezenému problému, tak k projektu, jak byl nastaven.

Popisujeme výsledek, vyhodnocujeme jej na základě předem zvolených kritérií a výsledky hodnocení interpretujeme – příp. navrhuje další cesty, kterými se projekt může ubírat.

Dokládáme, že navržené řešení je funkční, příp. dokládáme vylepšení praxe.

Metody mohou být popsány buď ve vztahu k problému/projektu odděleně, anebo v samostatné kapitole dohromady. Je ale třeba vždy dbát na vysvětlení účelnosti a vhodnosti zvolených metod a technik.

**Veškerá kritika předpokládá *lepší svět*,
a tedy i hodnotový rámec**

Běžte na [menti.com](https://www.menti.com), zadejte kód
4405 2458 a vyplňte formulář

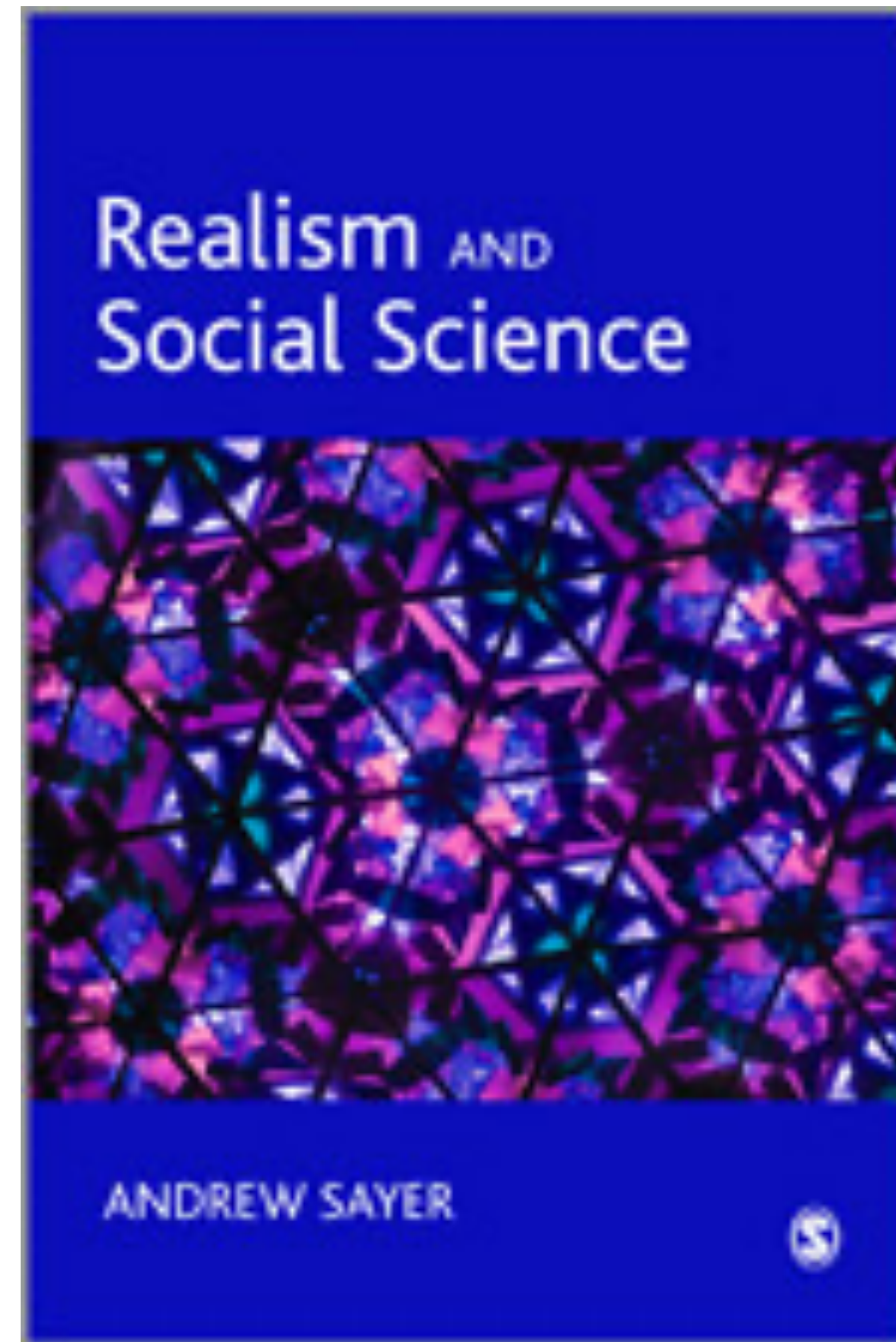
<https://www.mentimeter.com/s/efba1b83fc2c6bfed88d1911f083a9e3/ccf5f0ab6b24>

**Realismus předpokládá vysvětlovat *proč*
něco je či není, nikoliv pouze popisovat**

Kritický přístup

A. Sayer, *Critical Realism and the Limits to Critical Social Science*. *Journal for the Theory of Social Behavior* 27:4, 1997

- vyžaduje *normativní cíl* (čeho má být dosaženo = **jak zlepšit svět**), jenž nesmí být pouze intuitivní (cítíme, že by to tak mělo být), ale musí jít o testovatelný argument
- tímto testem je *proveditelnost*: vytváříme si “draft meanings” – modely praxe, ale nesmíme je zobecňovat (myslet si, že jsou všeobecně platné) jen proto, že jsou progresivní = je třeba “suspendovat optimismus” a předpoklady **prověřovat** (proto je i součástí mediální projektu evaluace)
- musíme si *vyjasnit východiska a možné alternativy*

Situovanost normativních postojů

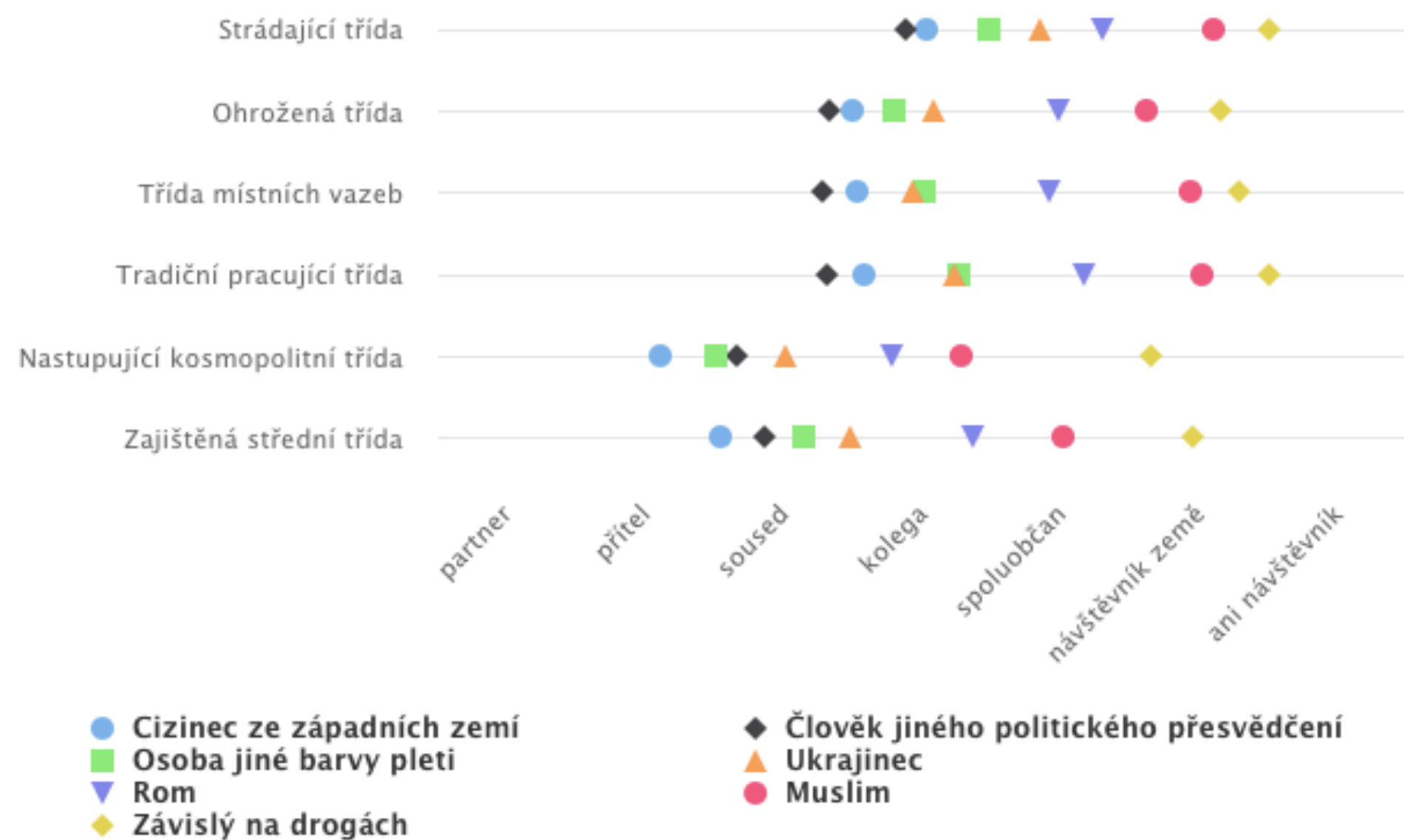
- naše normativní postoje jsou *situované* – jsou poznamenány naší sociální situací
- je třeba si klást otázky, zda naše představy o “lepší světě” či řešení nepřispívají k privilegování určité sociální skupiny, jejího pohledu na svět...
- je potřeba “vystoupit ze sociální bubliny” a zpochybnit samozřejmé představy!
- zkreslení pohledu **kosmopolitní třídy**

Politické a etické teorie (např. nestrannost, demokracie) bývají sociologicky naivní – předpokládají atomizovaná, jednotná, před-sociální individua (“běžný divák”, “volič”, “mladý člověk”) – ale *naše potřeby jsou sociálně podmíněné*

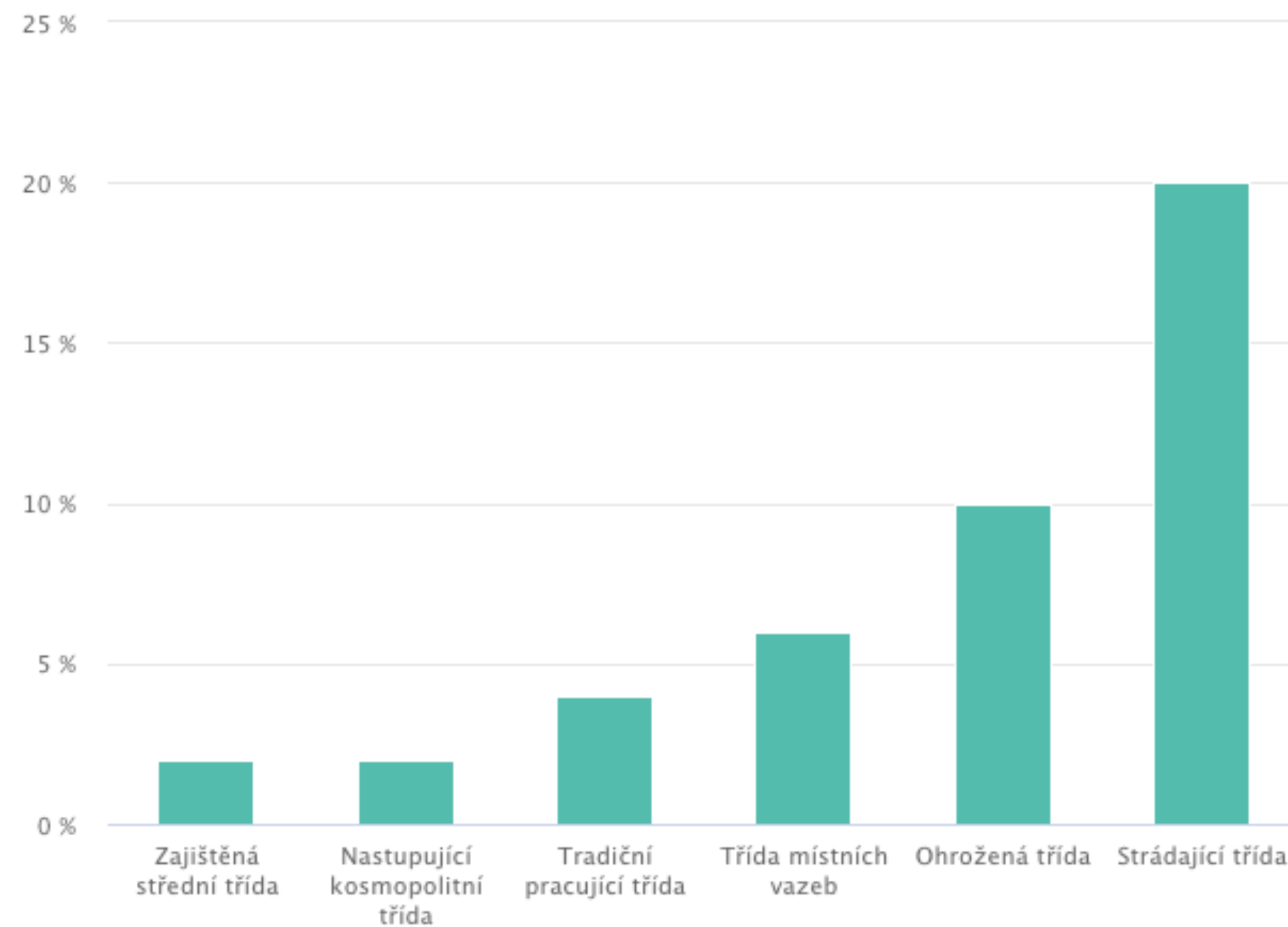
Postoje vůči společenským skupinám

Kategorie můžete vybrat v legendě pod grafem

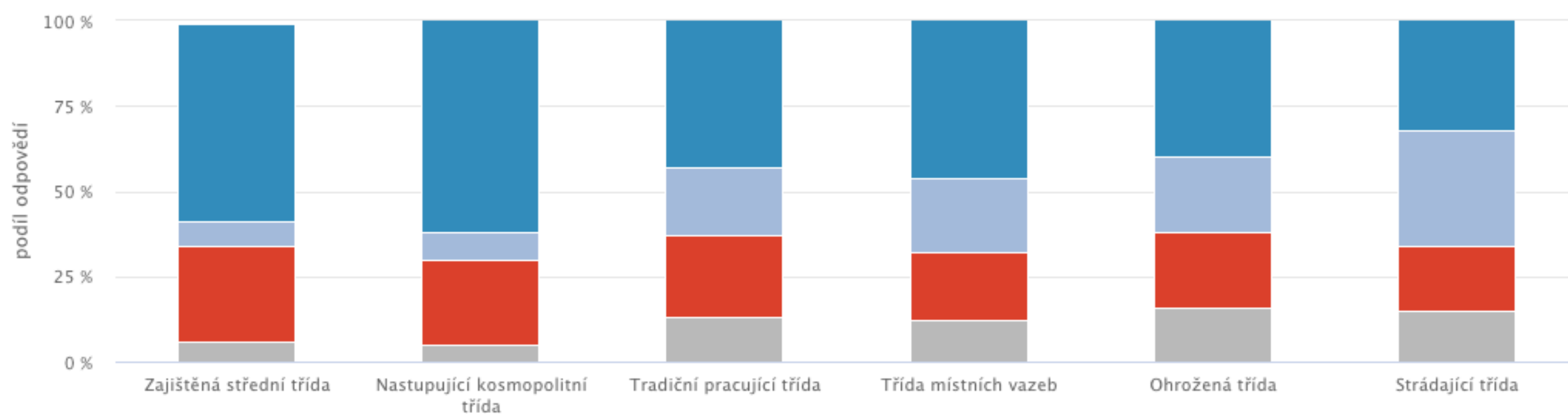
Výpadek příjmů

podíl pracujících, kteří budou mít problém pokrýt výpadek

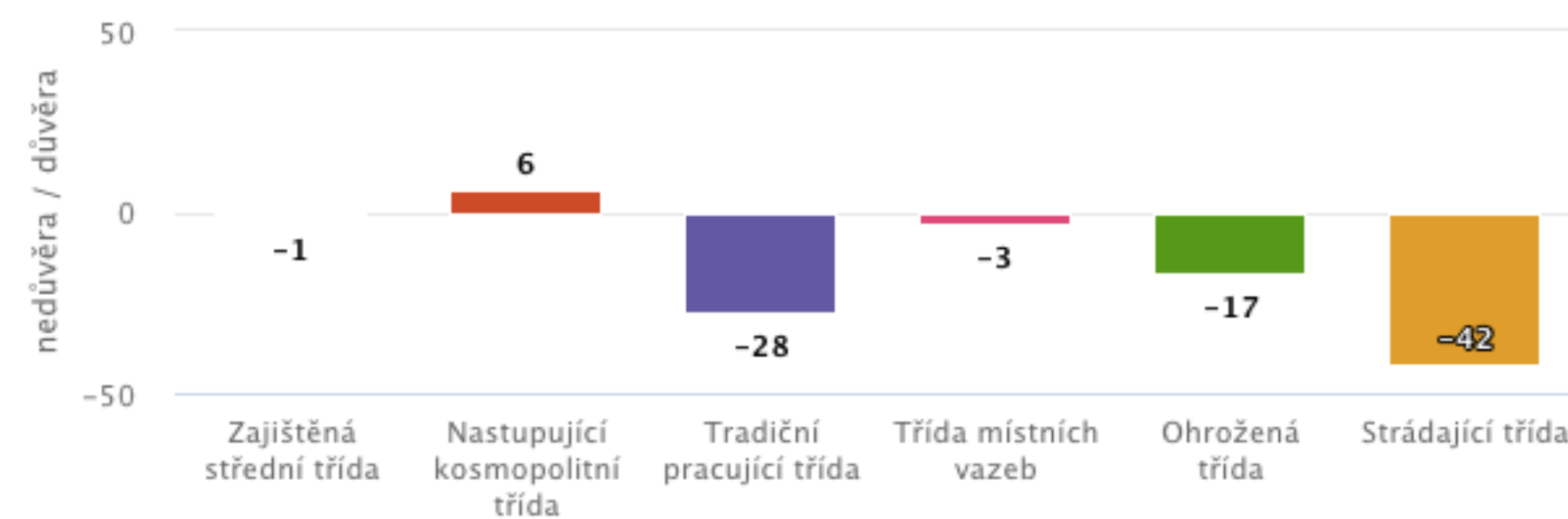

Se kterým z následujících výroků nejvíce souhlasíte?

- Demokracie je lepší než jakýkoliv jiný způsob vlády.
- Pro lidi, jako jsem já, je jedno, zda máme demokratický nebo nedemokratický režim.
- Za určitých okolností může být autoritativní způsob vládnutí lepší než demokratický.
- Nedovedu posoudit/nevím

Mezilidská důvěra

Co to je realistický přístup?

Roy Bhaskar & Tony Lawson, Introduction. In: M. Archer et al., *Critical Realism: Essential Readings*. London – New York: Routledge, 1998.

- *realita se uskutečňuje a my to zažíváme* (empirie) – *realita* přesahuje jak to, co známe či co je přístupné našim smyslům, tak to, co je uskutečněné
- rozlišujeme **struktury** (např. organizace, mediální trh, žánry atd.) a **mechanismy** (např. mediální rutiny, komunikační strategie, režijní či dramaturgické metody), které lze hodnotit jako *dobré* či *špatné* (vedou k dobrým či špatným výsledkům); z těchto struktur a mechanismů vyrůstají **události** (např. konkrétní kampaň, pořad, novinářská kauza)
- je tedy *zcela realistické* uvažovat o možnosti realizace neuskutečněného – výsledkem projektu nemá být pouze kopie reality (Humův zákon – *co je neznámená, že to má být*), ale na základě poznání strukturálních podmínek a mechanismů daného problému návrhy jak upravit strukturu / blokovat určité mechanismy (nebo jiné podpořit)

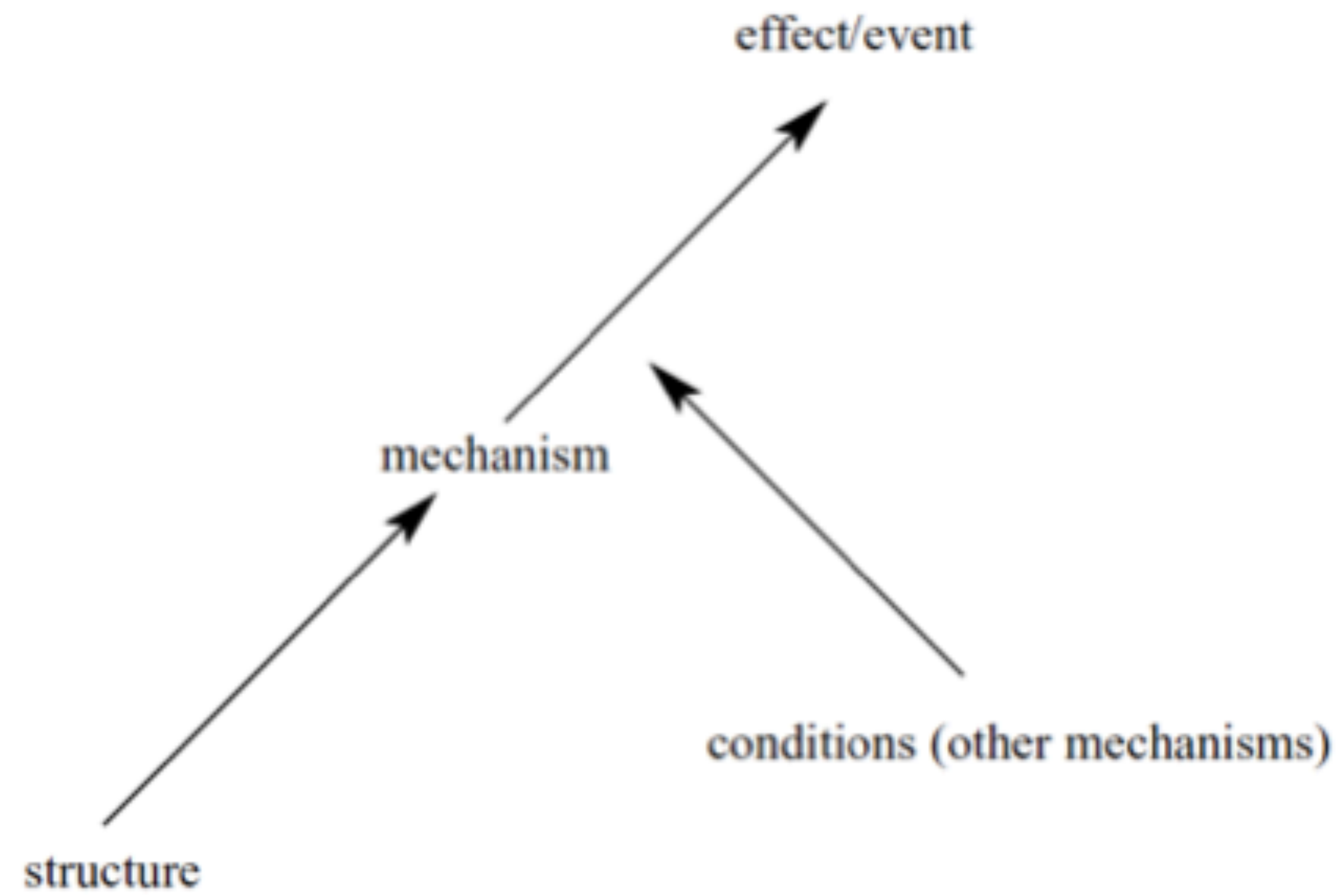

Figure 1.2 Critical realist view of causation

události se *vynořují* (jsou emergentní) =
to, co se děje, je spojením různých
aspektů vytvářejících nový fenomén

**kritický badatel/ka nehledá
regularity, ale vztahy**

“... ten stejný mechanismus může produkovat různé výsledky podle kontextu, nebo přesněji řečeno, podle svých časoprostorových vztahů s jinými objekty, které mají vlastní kauzální síly a náchylnosti, jež mohou spustit, blokovat, anebo modifikovat akci.”

A. Sayer, Realism and Social Science..., s. 12.

něco (empiricky) je \neq má to být

Realistický přístup

- pokud dokážeme identifikovat *strukturu*, *mechanismy* a jejich vztahy, můžeme zároveň určit, jak dosáhneme kýžené funkčnosti (normativní hledisko)
- kriticky realistická metoda mění *podmínky*, aby umožnila projevit se potlačeným mechanismům, anebo nežádoucí mechanismy vyřadila z provozu, příp. hledá, jak upravit strukturu
- činnost systému (např. produkce reality show) je *kontextově závislá*, proto je naše řešení vhodné pouze pro konkrétní *kontext* (médiu, platforma, publikum, téma...) – není univerzálně platné, ale *specifické* (a nevádí to – **proto je potřeba jasně popsat kdy, pro koho a kde**) = zásada **ceteris paribus**

Intenzivní výzkum

A. Sayer, Realism and Social Science..., s. 20–21

- na rozdíl od extenzivního se zaměřuje na otázku *jak určitý proces funguje v konkrétním případě?* nikoliv *jaké jsou regularity, vzorce, odlišující znaky populace?*
- nezaměřuje se na reprezentativnost, ale snaží se vysvětlit produkci určitých objektů či událostí – studuje individuální aktéry v jejich kauzálních souvislostech – rozhovory, etnografie, kvalitativní analýza
- podstatné je objevit “*relata*” (sg. *relatum*) – vztaženosti – které podmiňují výsledek, nikoliv vymezit “průměrný” nebo “typický” vzorek
- nejde pouze o vztahy a příčiny, ale i o *významy* (!)
- například mediální projekt společensky zodpovědné reality show vyžaduje pochopit všechny klíčové mechanismy a struktury žánru reality show, jejich funkci a vzájemné vztahy (rešerše, na jejím základě vzít jeden konkrétní případ – Výměna manželek); jaké významy jednotlivé prvky nesou?

rozdíl mezi extenzivním a intenzivním přístupem:
dva členové stejné taxonomické kategorie (“reality show”)
mohou operovat v odlišných kauzálních skupinách
(díky odlišným vztahům “fungují” jinak)

Otázky, které si kritický badatel/ka klade

Co bylo předpokladem existence takového jevu/praxe? Jaké jsou předpoklady popisovaného stavu? (Co je potřeba, abychom mohli vytvořit a úspěšně distribuovat reality show?)

Může existovat nějaký jev A bez jevu B? (Např. může existovat reality show bez senzacionismu a komerčního zaměření? Anebo může sloužit i jiným cílům?)

Co je to, co umožňuje určitému jevu či praxi činit určité věci? (Co umožňuje reality show zaujmout diváka, prožít parasociální vztah a angažovat se na příběhu účinkujících? Je to nutně závislé na senzaci?)

Je třeba identifikovat strukturální prvky či vazby, jež je realisticky možné změnit a u nichž lze určit, jaký taková změna může mít následek (účinek) na obor či společnost

MAGISTERSKÉ PROJEKTOVÉ PRÁCE

PROBLÉM

Identifikace problému a vysvětlení jeho vztahu k oboru (médiá) a sociálního významu (sociální kritika).

Představení problému na základě jeho teoretického a empirického průzkumu. Popis metod, které k tomu byly použity a zdůvodnění jejich vhodnosti.

Identifikace a popis cílové skupiny.

Definujeme problém (stav věci) a navrhujeme jeho řešení (k čemu chceme dospět).

Projekt vždy **řeší** nějaký skutečný oborový problém a přispívá k jeho překonání. Může jít o specifický problém určitého média, problém, jak určité téma komunikovat určité specifické skupině, dramaturgický problém, problém týkající se novinářské praxe, mediální rutiny, sociálně orientované kampaně, mediální výchovy, vzdělávání novinářů apod. **Mediální produkt není cílem práce, maximálně jednou z jeho složek.**

PROJEKT

Mediální projekt, čili transformace návrhu do projektového řešení (projektový management, identifikace rizik, poznání média, které je platformou, **volba kritérií pro hodnocení**, ekonomická rozvaha, plán atd. (dle typu projektu). Součástí je i vysvětlení a odůvodnění zvolených metod.

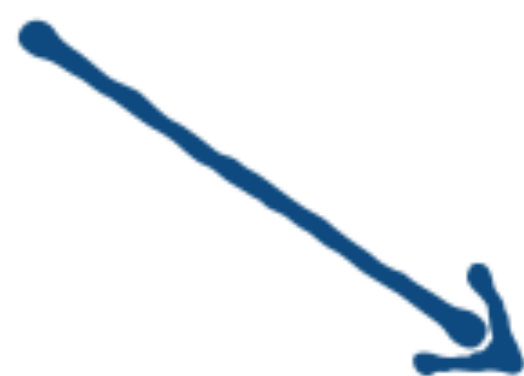
Popisujeme jak dosáhneme řešení a jak lze měřit či kontrolovat jeho úspěšnost.

EVALUACE

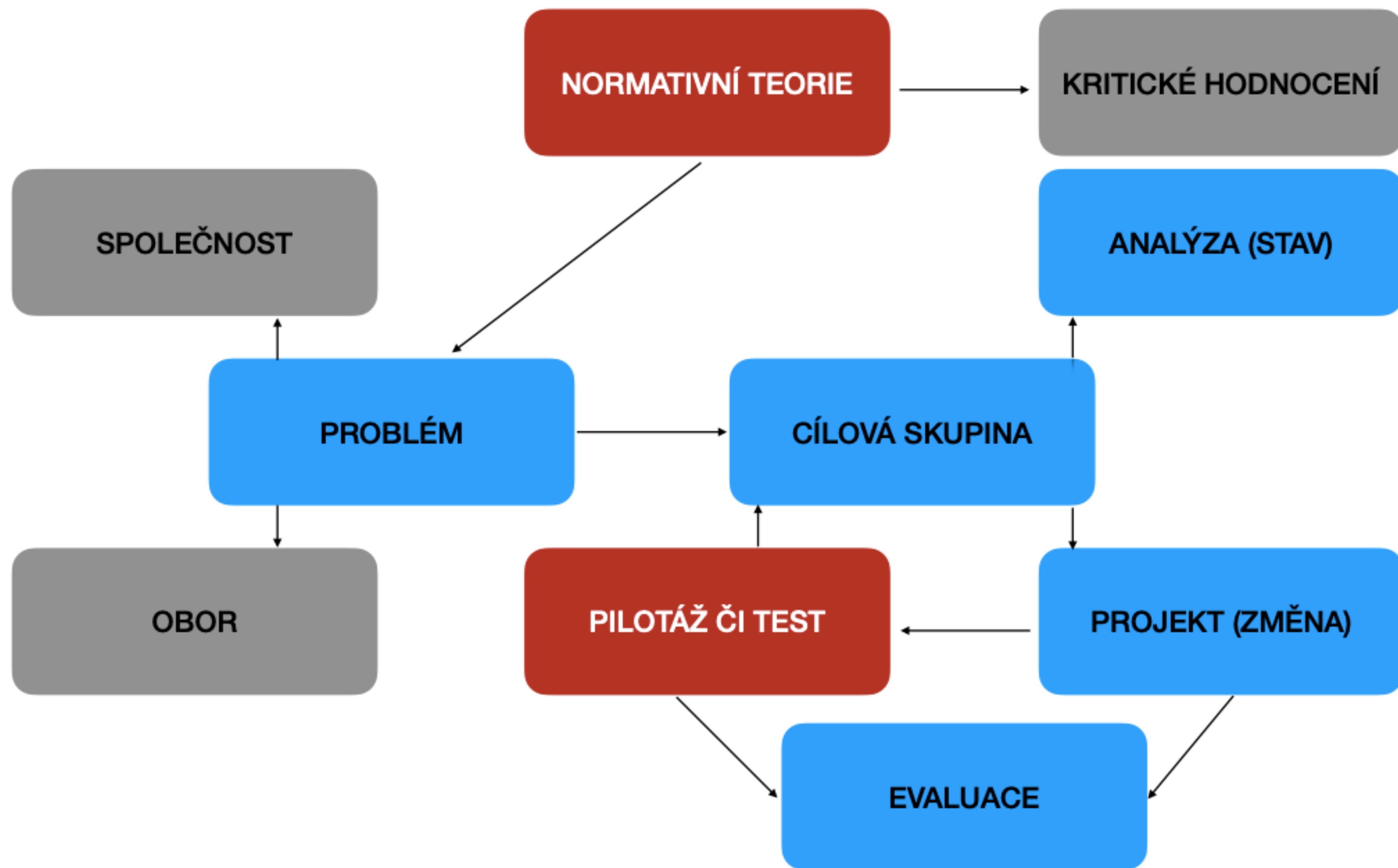
Charakterizujeme výsledek projektu ve vztahu k cílové skupině, výsledky měření jeho úspěšnosti nebo naplnění zvolených kritérií, interpretujeme tyto výsledky ve vztahu jak k vymezenému problému, tak k projektu, jak byl nastaven.

Popisujeme výsledek, vyhodnocujeme jej na základě předem zvolených kritérií a výsledky hodnocení interpretujeme – příp. navrhujeme další cesty, kterými se projekt může ubírat.

Dokládáme, že navržené řešení je funkční, příp. dokládáme vylepšení praxe.

Metody mohou být popsány buď ve vztahu k problému/projektu odděleně, anebo v samostatné kapitole dohromady. Je ale třeba vždy dbát na vysvětlení účelnosti a vhodnosti zvolených metod a technik.

Shrnutí

- východiskem by měl být kritický přístup, čili postoj nespolehající pouze na “stav věcí”, ale hledající problém ve vztahu k nějakým hodnotám (např. sociální spravedlnost, společenská zodpovědnost atd.) a identifikující strukturální vazby, jež je realistické měnit
- proto je třeba zvolit jasné normativní východisko podložené nějakým konzistentním teoretickým pohledem (“jaké věci mají být”)
- je třeba formulovat jasně problém ve vztahu k jeho sociálnímu i oborovému významu a kriticky jej analyzovat (identifikovat vztahy a podmínky, jež je třeba změnit) ve vztahu k určité cílové skupině (publiku)
- navrhnout tuto změnu, a to buď formou návrhu úprav, anebo zcela nového řešení, a to tak, aby byla realizovatelná (ač třeba není nutně realizovaná) – čili včetně metod, jak hodnotit, zda ke změně skutečně došlo
- provést evaluaci, čili ve formě pilotáže či analýzy výstupu zhodnotit novou formu ve vztahu ke zvolenému cíli a cílové skupině (nemusí jít přímo o testování na publiku, ale je třeba doložit, že je výstup pro publikum skutečně vhodnější např. analýzou výsledku ve vztahu k teorii)
- při analýze, hodnocení a evaluaci vycházet podle potřeb z metod výzkumných (kvalitativních, kvantitativních) i specifických (žurnalistických, projektový management atd.)